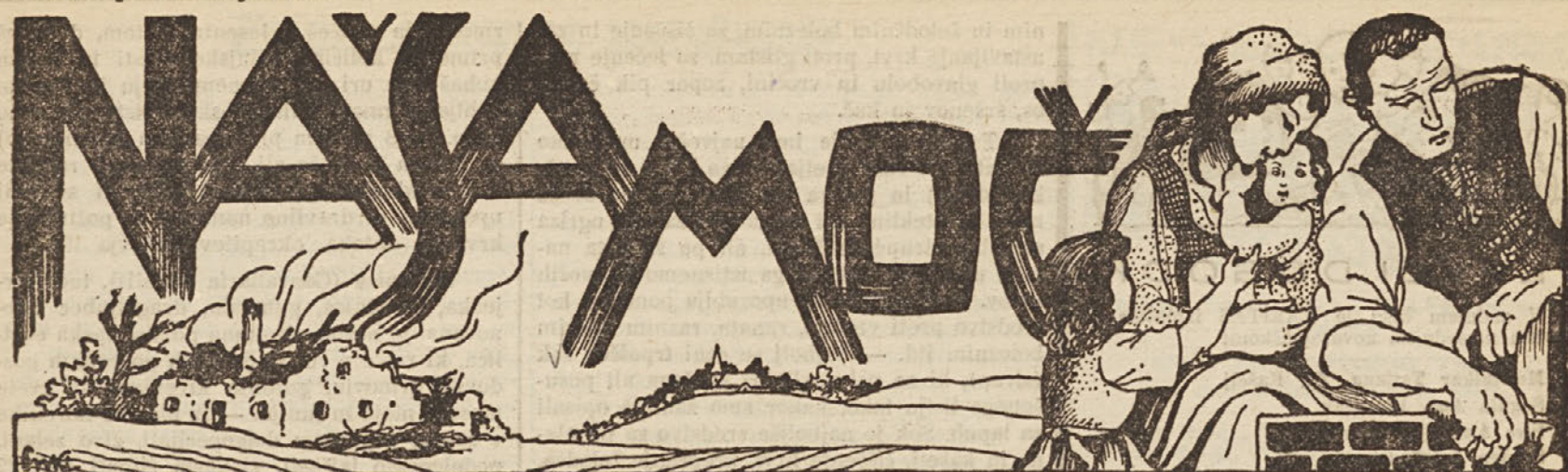

MESEČNIK ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Izhaja dvanajstkrat na leto. — Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice 1 din, za vse ostale 16 din.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva c. 19. Telefoni: 30-21, 30-22, 30-23, 30-24.

LETNIK VI.

JULIJ 1941-XIX

ŠTEV. 7

Redni letni občni zbor Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani

Dne 4. junija 1941 je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani na rednem občnem zboru polagala račune za svoje jubilejno štirideseto poslovno leto. Ob lepi udeležbi zborovalcev je vodil občni zbor sivolasi in zaslužni predsednik stolni kanonik g. Ivan Sušnik. Občni zbor je z velikim zadoščenjem ugotovil, da je bilo kljub izrednim razmeram, ki obvladujejo Evropo, jubilejno poslovno leto vsekozi za Vzajemno zavarovalnico uspešno ter se je častno uvrstilo med plodna leta, ki so se posebno še zadnjih 20 let dosledno vrstila in večala moč domače zavarovalnice ter ugled slovenskega gospodarstva. Bilo bi tu preobširno, če bi hoteli navajati podrobne številke o nevzdržni rasti Vzajemne zavarovalnice, kakor se je v času od 1. januarja do 31. decembra 1940 manifestirala tako v zvišanem številu zavarovancev kot v povečanju jamstvenih sredstev, pa zlasti tudi v naraščajočem zaupanju našega naroda do svoje domače zavarovalnice. Zato navajamo le nekaj najbolj zgovornih podatkov.

Bilančna vsota je zrastle od 117.550.496 dinarjev na 130.483.312 din ali za 11%.

Zlasti ugodno je stanje tekočih denarnih sredstev, ki so bila 31. decembra 1940 v blagajni za 181%, v Poštni hranilnici za 183% in v denarnih zavodih za 6.7% višja kot dne 31. decembra 1939. To zvišanje tekočih denarnih sredstev dovolj jasno kaže, kako je zavod skrbel, da bi lahko v vsakem primeru izpolnil v celoti svoje obveznosti do zavarovancev. Seveda pa gre zasluga v prvi vrsti tudi zavarovancem, ki so z rednim in točnim plačevanjem premij omogočili zavodu smotno in koristno zavarovanje primerno denarno gospodarjenje.

Znatno so narastli spet vsi varnostni odnosno jamstveni skladi ter premijske rezerve. Tako je n. pr. samo premijska rezerva za življenjska zavarovanja narasla za 13.2%, t. j. od 52.723.315 din na 59.694.257 din. Drugi skladi so narastli sledeče: varnostni sklad za 9.6%, vojno prihranilni sklad za 47.6%,

dobrodelni sklad za 19%, kurzno razlikovni sklad za 548%, sklad za obnovitev nepremičnin za 83.8% in sklad za morebitne izgube za 80%. Vsa jamstvena sredstva so v letu 1940. že daleč presegla vsoto 100 milijonov dinarjev.

Naložbe so prinesle v letu 1940. vsega 3.220.049 din, ali za 0.61% več kot v prejšnjem letu. Kdor upošteva težavne razmere na denarnem trgu, bo razumel, da leži v tem na videz majhnem zvišanju dohodkov iz naložb učinek skrajno vestnega in skrbnega nalaganja zavodovega imetja.

Smotno pozavarovanje, ki upošteva domačo zmogljivost in koristi domačega gospodarstva, je bilo vedno važen zakon v poslovanju Vzajemne zavarovalnice. S porastom lastnih jamstvenih sredstev je mogel zavod tudi sam kriti višje rizike ter zaradi tega zmanjšati delež pozavarovalnic na premijah kar za 868.181 din.

Že smo omenili, da je bil dotok premij v splošnem na zadovoljivi višini. Temu dejstvu in pa dotoku novih zavarovanj je pripisati povišanje premijskega dotoka za 4.7%, t. j. na skupno 33.470.958 din. Na pozavarovalnice odpade od tega zneska le 24.55%.

Na škodah, dospelostih in odkupih je Vzajemna izplačala v letu 1940. vsega 10 mil. 773.243 din ali za 1.87% več kot v prejšnjem poslovnem letu. Na pozavarovalnice odpade od te vsote 4.285.504 din.

Prebitek je znašal ob koncu leta vsega 768.996 din. Posebno svojstvo tega prebitka je, da ga niso deležni morda kaki voditelji zavarovalnice, temveč gre v celoti v prid zavarovancem na ta način, da se poveča varnost njihovih terjatev do zavoda.

Zivahnost poslovanja je razvidna zlasti tudi iz dotoka novih zavarovalnih pogodb. Tako je bilo samo v elementarnem oddelku izstavljenih na novo 16.640 polic ali vsak delovni dan v letu povprečno po 55. V življenjskem oddelku, kjer gre večinoma za zavarovan-

vanja z višjimi zavarovalnimi vsotami, je bilo izstavljenih 1322 novih polic z zavarovalno vsoto 42.979.492 din. V oddelku ljudskega zavarovanja Karitas je zavod napravil zopet mogočen korak naprej. Vsak dan se je pri oddelku Karitas zavarovalo najmanj 35 oseb na novo.

Ob koncu leta 1940. je bilo pri oddelku Karitas zavarovanih 40.725 oseb skupno za 135.413.029 din. Vsega pa je imela Vzajemna zavarovalnica na koncu poslovnega leta 47.929 ljudi zavarovanih na življenje za skupno vsoto 355.246.546 din. To stanje postavlja Vzajemno zavarovalnico na najodličnejše mesto v življenjskem zavarovanju pri nas.

Kakor se je z uspehom končalo leto 1940, tako je bil tudi vstop v novo leto 1941. korajžen in upov poln. V vseh panogah zavarovanja je Vzajemna že v prvem četrtletju tekočega leta pokazala napram prvemu četrtletju prejšnjega leta zavidljivo velik napredek. Tako je bilo sklenjenih v letošnjem prvem četrtletju že 1250 požarnih in 1705 Karitas zavarovalnih pogodb več kot v istem četrtletju lanskega leta. V življenjskem oddelku je bilo sklenjenih za 2.500.000 din več zavarovanj kot lani. Naraščajočemu številu zavarovancev primerno je rastla tudi naklada »Naše moči«, ki je z letošnjo marčevo številko dosegla že 119.500 izvodov.

Uspehi lanskega leta ter napredek v prvem četrtletju letošnjega leta so nam jamstvo, da bo Vzajemna zavarovalnica tudi v spremenjenih razmerah pridobivala med našim narodom in mu tako lahko nudila vedno močnejšo gospodarsko oporo.

Zavarovan sem zoper požar in vendar niti to ne v celoti. Skleniti moram nujno še zavarovanje za pohištvo, obleko, vozove in zalogo hrane. Sicer sem res v nevarnosti, da bom ob nesreči v teh težkih časih uničen.

VESELI DOGODKI

V zadnjem času je KARITAS izplačala po 100 din naslednjim novorojenčkom:

Močilnikar Tatjana, Zg. Kašelj.
Šegula Ana, Polenšak.
Sirc Antonija, Adergas.
Studen Jožef, Oberje.
Javoršek Jožefa, Ljubljana.
Jazbec Janez, Horjul.
Hafner Ivana, Škofja Loka.
Gaber Andrej, Škofja Loka.
Hočevnar Milena, Ljubljana.
Lavš Milka, Ljubljana.
Ahlin Marija, Grosuplje.

Po posebnih dodatnih zavarovalnih pogojih za zavarovanje KARITAS sta poleg tega tudi oče in mati novorojenega otroka oproščena enome-sečnega prispevka. Te ugodnosti so deležni samo že nad eno leto zavarovani starši in njihovi otroci.

KARITAS.

Prof. dr. Maks Wraber, Ljubljana:

Narava odpira božjo lekarno*

Sredi pomladi smo. Življenje narave je v polnem razmahu in vzponu. Vsepovsod kličejo iz zemlje nove rastline in silijo k božjemu soncu, da se ob njem nasrkajo življenjskih sil in da tudi za človeka naberejo zdravilnih moči. Kakor nikoli v teku leta, nam narava sedaj spomladi nudi zdravja in moči v premnogih zdravilnih rastlinah. Nekaj takih smo opisali že v marčni in aprilski številki našega lista, sedaj hočemo spoznati nekaj nadaljnjih pomladnih zdravilnih zelišč.

Kdo ne pozna trpotca (Plantago), ki se drugače imenuje tudi pripotec, potnjak, žilnjak, žilnik, mačica? Kot plevel prerašča neplodna tla, razrašča se ob robu potov, na shojeni zemlji, peščenih tleh, tratah, pašnikih, njivah. Poznamo ga več vrst, v zdravilstvu pa se najbolj ceni ozkolistni ali suličastolistni trpotec (Plantago lanceolata), ki cvete največ maja ali junija. Iz kratke, debele korenike poganjajo dolgi, ozki, suličasti listi, ki so zbrani v pritlično rožico (rozeto); vsak list je prevlečen s peterimi močnimi, nekoliko usločenimi žilami, ki se izvlačejo v obliki nitke, ako list pretrgaš. Med listi poganja več visokih, robatih, brezlistnih in brezvejnih stebel (betev), ki nosijo na vrhu glavičast cvetni klas s prav drobnimi cvetovi, iz katerih štrle dolgi beli prašniki.

Ozkolistni trpotec je že od starega veka poznano in čislano ljudsko zdravilo, prav tako tudi njegova brata veliki (Pl. major) in srednji trpotec (Pl. media), ki s svojimi gostimi, širokimi listi dušita pod seboj sleherni rast. Vsa trpotčeva rastlina, posebno pa listje, se močno uporablja pri obolenju notranjih organov: proti prehladu in kašlju, vratnim, pljuč-

nim in želodčnim boleznim, za čiščenje in zastavljanje krvi, proti glistam, za lečenje ran, proti glavobolu in vročini, zoper pik čebel, os, sršenov in kač.

Trpotčevo listje ima največjo moč, ako se nabira v času cvetja. Sveže listje se zmečka (stolče) in polaga kot pokladek na sveže rane in otekline, ki nastanejo zaradi ugriza ali pika strupenih živali, ali pa se v ta namen uporablja sok, ki ga iztisnemo iz svežih listov. — Korenika se uporablja ponekod kot sredstvo proti vročini, ranam, raznim kožnim boleznim itd. — Najbolj se ceni trpotčev sok (sirup), ki se pripravlja iz svežega ali posušenega listja tako, kakor smo zadnjič opisali za lapuh. Sok je najboljšo sredstvo za prehlade in kašelj, čiščenje krvi, krepitev želodca, proti slabokrvnosti in bledičavosti, kožnim izpuščajem, vratnim boleznim itd. Otroci ga radi pijejo in jim skoro nadomešča ribje olje. — Trpotčev čaj, ki se kuha iz svežega ali suhega listja, se uporablja predvsem za grgranje, izpiranje ust in grla.

Rman (Achillea millefolium) je tudi vesplošno poznana in zelo razširjena zdravilna rastlina, ki raste po travnikih in pašnikih, kjer daje dobro krmo, dočim je po poljih in vrtovih nadležen plevel, ker se ji plazeča korenika v zemlji močno razrašča. Cvete od maja do jeseni in ima predrobne, dišeče cvetove bele ali rožnate barve, zbrane v majhne koške, ki sestavljajo večje kobilaste skupine. Drobnost narezljani, pernatost razdeljeni in dlakasti listi, ki poganjajo na visokem, enojnem ali vejnatem stebelu, se sesekljajo in dajejo mladim puranom kot tečna hrana. Zaradi teh rebrastih listov ga imenujejo ponekod tudi zajčja rebrea; znan je tudi pod imeni škrec, škrotovec, škrocelj, škoreca, jemanec, mezinec, ruja.

Rman uživa že od starodavnih časov sloves vsestransko uporabnega zdravilnega zelišča in je pri vseh narodih zelo čislano domače zdravilno sredstvo. Navajajo ga že stari grški (Hippokrates, Dioskorides) in rimski zdravniki (Plinius). Župnik Kneipp, znani ljudski zdravnik in pospeševalec domačega zdravljenja, je poln hvale za rman. V vseh številnih knjigah o zdravilnih zeliščih najdemo opisano to rastlino in navedeno njeno vsestransko zdravilno rabo. Zdravilno moč ima vsa rastlina, in sicer se uporablja predvsem pri boleznih, ki so v zvezi s krvavenjem (mesečno perilo, krvotok, beli iztok, zunanje in notranje krvavitve, zlata žila), kot sredstvo za čiščenje krvi, proti raznim prehladom, katanjem in mrzlici, proti težavam pri prebavi, jetrnim, ledvičnim, mehurnim, spolnim, kožnim, očesnim, zobnim boleznim, zoper grinte, udnice, slabokrvnost, bledičnost, za bolečine v križu, želodčne krče, ozeblino itd.

Uporabljaš lahko sveže ali suhe rmanove dele. Rmanov čaj ali izvleček je dobro zdravilo zoper vročino, prehlad in razne notranje bolezni. S čajem si tudi izpiramo bolne oči. Za razne zunanje bolezni (grinte, ozeblino, izpuščaje), za motnje in bolečine v zvezi z mesečnim perilom se priporoča umivanje s čajem ali kopanje. Redno umivanje z rmanovim čajem daje lepo, čisto polt. — Tudi rmanovo mazilo je prav zdravilno in se uporablja za zunanje bolezni, posebno za ozeblino, bolečine v križu, trganje po udih, kraste, izpuščaje, rane, zlato žilo, volka. Mazilo dobiš, ako vzameš pest rmanovega cvetja in pest rmanovih vršičkov (mladih poganjkov), po eno pest listja maline in grenkuljice, vse

zmešaš in stolčeš z lesenim batom, dodaneš primerno količino svinjske masti in potem kuhaš dve uri pri mirnem ognju in končno dobljeno gmo to iztisneš skozi čisto platneno krpo. — S parnim prekapanjem (destilacijo) se dobiva iz sveže ali suhe rmanove rastline dišeče hlapljivo (eterično) olje, ki se tudi uporablja v zdravilne namene: za poživljanje krvnega obtoka, okrepitev živčevja itd.

Šmarnica (Convallaria majalis), tudi jurjevka, devičnica, gumbala, dragoljubeč imenovana, je nežna, skromna pomladanska cvetlica, ki raste v večjih družbah po redkih gozdovih, grmovju, gozdnih krčevinah in cvete meseca maja in junija. — Iz plazeče korenike v zemlji poganjajo dolgopecljati, živo zeleni, podolgovato jajčasti, slokasto žilnati listi (2 do 3), med njimi pa raste visoko belvasto stebelce, ki je spodaj z listnimi peclji vred ovito v nožnice luskolistov. Vrh visoke betve so zbrani nežni beli kimajoči, zvonasti cvetovi v enostranski grozd in razširjajo prijetno vonjavo, zaradi katere je rastlina tako zelo priljubljena in čislana.

Vsa rastlina je strupena, posebno pa še njen plod, ki je okrogla, rdeča jagoda. Zvečenje ali zauživanje kakršnega koli dela rastline povzroča slabost, omotičnost, povračanje, krče, drisko in pešanje srca, lahko tudi smrt. Vkljub temu pa se uporablja tako v ljudskem, kakor tudi poklicnem zdravilstvu proti boleznim srca, ker urejuje njegovo delovanje, za glavobol, božjast, ublažitev krčev in proti vodenici, ker žene na vodo, iz oči vzame vročino in bolečine. — Uporablja se največ čaj iz sveže ali suhe rastline, ki se nabira v času cvetenja. Zaradi strupenosti se zdravilna raba šmarnice vedno bolj opušta in je priporočljivo, da se uporablja le po zdravnikovem navodilu.

Razlog. Dama: »Čemu ste pa udarili mojega psička? Saj vas je komaj povohal.« — Gospod: »Ali mislite, da bom čakal, da me ugrizne!«

Navihane. »Mama, kaj je bolje: če otroka poviži avto, ali pa če otrok raztrga hlače?« — »Gotovo je bolje, če otrok raztrga hlače.« — »Vi diš, mama, jaz sem si raztrgal hlače.«

Lisica in vrana. Vrana je ukradla kos mesa in se z njim na visokem drevesu mastila. Pod drevo pride lisica in se začne vrani dobrikati: »Vrana, ti si najlepša med pticami. Toda zlobni jeziki pravijo, da imaš grd glas. Jaz jim sicer ne verjamem, a vendar bi se rada prepričala, kako poješ. Prav gotovo imaš lepši glas kot slavec.« — Vrana je modro dalje goltala meso. Ko je vse pospravila, pravi: »Tetka, ne boš kaše pihala! Tudi jaz sem čitala to Lafontainovo basen.« — Ko je vse to slišal modrijan, je mislil v svojem srcu: Vrana ve, zakaj se pripovedujejo basni. Le človek tega ne razume in jim verjame.

Kaj nam pa morejo. V 3. razredu potniškega vlaka potuje potnik s štirimi otroki. Iz oddelka, v katerem se je vozila ta družina, začujejo drugi potniki naenkrat krik, vik, stok in jok. Vse prihiči k oddelku in vidi, da potnik neusmiljeno pretepa po vrsti vse štiri fantiče. Sprevednik skuša posredovati, a zaman. Sočutno se v stvar vmešajo še drugi potniki, a potnik tepe dalje. Pa pravi nekdo: »Vi ste gotovo oče teh dečkov. Vseeno mi je, kaj počnete z njimi. Nikakor pa ne gre, da poravnate svoje račune z njimi tu v vlaku in razburjate druge potnike!« — Oni potnik pa ogorčeno pojasni: »Kaj jih ne bi tepel. Vsi smo plačali voznino, to je res, in vsakdo bi rad imel mir. Ali jaz sem plačal voznino tudi za ženo, ki je vlak zamudila. Potem je eden izmed sinčkov spustil moj klobuk skozi okno, drugi se je igralkal z vozninami in jih raztrgal, tretji mi je ves vesel povedal, da smo vstopili v napačni vlak in prav ta čas je četrti začel prepevati pesem: »Kaj nam pa morejo!« — Kako je bilo potem, o tem zgodovina molči.

* Članek je bil napisan za zadnjo številko a ga zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli objaviti.

Zavarovanec modruje

Danes me je obiskal potnik Vzajemne zavarovalnice. Moč pač ni vedel, da sem bil včeraj sam v Ljubljani in da sem se o vsem, kar se tiče mojih zavarovanj, temeljito porazgovoril s tamkajšnjimi res prijaznimi uradniki te domače zavarovalnice. Da, kar smili se mi moč, ki je moral oditi od hiše praznih rok. Hotel je skleniti kako zavarovanje ali pa že obstoječa zavarovanja povisati. Dobričina je tale potnik, a to mu pa vseeno zamerim, da misli, kakor da ne vem, da je treba zavarovanje imeti vedno tako visoko, kakor je to primerno vsakokratnim gospodarskim razmeram. — Mar bom dal drva danes po 50 din, ko pa je njih cena več ko trikrat poskočila? Mar bom pustil, da mi bo hiša zavarovana tako kot pred tremi leti, ko vem, da ji je vrednost zrastle najmanj za polovico? Na te stvari sem, dragi moj potnik, že sam pravočasno pomislil in vse tako uredil, da me nesreča ne more pretrdo zadeti. Kljub temu se pa na potnika nič ne hudujem. Nasprotno, prav hvaležen sem mu za pamenten razgovor, ki sva ga imela.

Kako je že rekel? Menil sem namreč, da je v teh negotovih časih tudi zavarovanje lahko v nevarnosti. Toliko dobrih stvari v vojski propade, pa da bi ravno zavarovanje bilo neobčutljivo za take pojave! Aha, rekel je, da zavarovanja ne razumem, če tako mislim. In me je lepo poučil: »Zavarovanje je lahko izgubljeno le, če ga imajo v rokah brezvestni ljudje in špekulanti. Hudo bi bila zavarovalnica prizadeta tudi takrat, če bi vsi zavarovanci nehali plačevati premijo. — Pri Vzajemni se ni bati ne prvega ne drugega. V štiridesetih letih obstoja te zavarovalnice se je lahko vsakdo prepričal, da jo vodijo ljudje, ki imajo srce na pravem mestu in jim je ljudski blagor ter lastno dobro ime najvišji zakon. Kar se pa tiče drugega, da bi namreč ljudje nehali plačevati zavarovalnine, je pa prav taka, kot če bi se človek samega sebe tolkel po glavi. Kaj ne, vsi bi se takemu človeku smejali in ga imeli za bedaka. Zavarovalnica ni namreč nekaj takega, kar stoji visoko nekje nad zavarovanci, temveč je vsak zavarovanec del nje same. Če ne plačaš v skupno blagajno, ki jo upravlja, pač izgubiš zaščito, ki ti jo skupnost vseh zavarovancev nudi.«

Takole mi je govoril in reči moram, da me je pomiril. Stvar je tedaj čisto preprosta: Plačati moram premijo in z njo si zagotovim zaščito za primer nesreče. Kajpak moram imeti zavarovanje tako visoko, da bo ob nesreči zavarovalna vsota tudi res pokrila vso škodo. In pa pravilno moram imeti zavarovano. Je že prav, če imam zavarovano streho. Če mi pogori, mi bo zavarovalnica plačala za njo odškodnino. A če mi zgorijo vozovi in krma, pa še morda živina, a vsega tega ne bi imel zavarovanega, nak, tako zavarovanje bi bilo malo vredno.

Da kdo odlašaja s plačilom premije, mi kar ne gre v glavo. Ne bi rekel, da ne bi bilo denarja. Včasih je bila res huda za denar. Vsega si imel pri hiši, pa ponujal si na prodaj, a kupca nikjer. Danes bi pa lahko tako rekoč vse prej prodal, preden zrače in doraste. Ne, danes se večina posestnikov ne more pritoževati, da nima denarja. In za zavarovanje bi ga morali ljudje v prvi vrsti imeti. Pa so že ljudje taki, da tasiljo, da na njih nesreča ne preži. Če takole opazujem,

kakšni ljudje se vse klatijo po naših vaseh, se samo čudim, da še več ne gori. Saj ti takle klatež ne pazi na ogenj in mu je vseeno, če ti pogori. On nima ničesar izgubiti. Kako le more biti v takih časih še kje posestnik, ki mu urejeno in plačano zavarovanje ni mar!

Cestnikov Jurij v sosedni vasi, da, ta se je zadnje čase prav širokoustil. Že pred mesecem mu je pogorel hlev, ki ga je imel pri Vzajemni zavarovalnici zavarovanega. Prišel je cenilec in škodo kar dobro ocenil, kakor je Jurij takrat sam priznaval. Denarja pa Jurij vse do predvčerajšnjim ni dobil. Iz Ljubljane so mu pisali, naj potrpi, ker so pač nove odredbe o odlogu plačil tudi zavarovalnici otežile hitro izplačevanje. Jurij pa ne in ne! Po vseh vaseh je raztrobil, da je Vzajemno že zlomek vzel in da si naj vsakdo le ogleda njegovo pogorišče, za katero ni dobil od Vzajemne niti ficka. Še čudno, da ga ni zadela kap, ko je bil predvčerajšnjim poklican na pošto in so mu tam odšteli jurčke, ki mu jih je poslala Vzajemna. Jurij je tič in bi bil gotovo zamolčal, da je kaj prejel, če ga ne bi bila na pošti videla Trobeževa Reza. Ta ga je seveda precej nabodla, češ: »Jej, jej, od kod pa tebi toliko denarja! Ali imaš strica v Ameriki ali kaj?« Juriju ni preostalo drugega, da je kar priznal Rezi, ki je njegova krstna botra, da je dobil denar od Vzajemne. To ga je morala Reza debelo pogledati! Saj je pritekla vsa zasopla k moji Mici in pri skodelici kave izbruhnila: »Da si ga videla Jurija, kako se mu je nos pobesil, ko je spravil denar. Vprašala sem ga, če misli morda poslati denar Vzajemni nazaj v Ljubljano. Pa je le nekaj zabundal in jo naglo popihal. O, ta Jurij lakotni, koliko je imel prej povedati o sekuranci! Vse je sama golufija, je zadnjič pri Jernaču vpil, in da ga bo s krampom, kdor mu pride še v hišo zaradi sekuranca. No, sedaj pa kar lepo sprejme denar od te »goljufive« zavarovalnice. Stavim kaj, da bo napisal še javno zahvalo v Našo moč.« Tako in podobno je vrelo iz Reze, ki je pametna in izkušena ženska.

Vprašal sem včeraj v Ljubljani tudi zaradi tega, da Jurij toliko časa ni dobil odškodnine. Pa mi je rekel uradnik: »Verjemite, da nam je samim nerodno, če ne moremo izplačati takoj. Saj dobro vemo, da zlobni ljudje potem o nas širijo največje gorostnosti. A obstajajo razne odredbe, ki usmerjajo gospodarstvo, in mimo teh ne moremo in ne smemo. Kljub temu se pa potrudimo, da vsakomur izplačamo odškodnino čimprej. Sredstev za izplačilo nam ne manjka. Lahko se celo pohvalimo, da nam premije izredno točno pritekajo. Izjeme so seveda tudi tu. Marsikomu je pač težko dopovedati, da najbolje koristi sebi in skupnosti, če redno izpolnjuje svoje obveznosti.« — Tako mi je obrazložil uradnik in čisto dobro sem ga razumel. Ko pa sem danes zjutraj pri cerkvi Juriju vse to povedal, ni zinil nobene, temveč je kar naprej rinil le zaradi lesa, ki naj mu ga za novi kozolec prodam. Seveda mu ga bom prodal, ko mi ga bo lahko točno plačal.

Da, da, ta preklicana zavarovanja! Kdo bi si bil včasih mislil, da bom kdaj toliko o njih razmišljal. Pa že čas tako prinese in če ne greš s časom, čas gotovo ne bo šel s teboj, ampak preko tebe. Tako nam je pravil že rajni nadučitelj Lenček, Bog mu daj dobro!

NE • VEMO • NE • URE

• NE • DNEVA •

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote
ob smrti sledečih članov in članic:

Zelesnik Marija, Litija 9.
Klemen Marija, Bela 11, p. Motnik.
Mežan Janez, Senčur 122 pri Kranju.
Mušič Ignac, Trzin 145.
Cimerman Franc, Kranj, Grajska ul. 1.
Japelj Helena, Vnanje gorice 19.
Medvešek Antonija, Šmiklavž 72, Sv. Jurij ob Taboru.
Barovnik Jože, Maribor, Studenci, Radvanjska 33.
Pleifer Helena, Sv. Jurij 60, p. Hrastnik.
Kobol Ivan, Kamnik, Maistrova 7.
Pečan Frančiška, Zali log 24.
Vrhovec Janez, Lesno brdo 9, p. Horjul.
Kosec Ivana, Ljubljana, Zaloška c. 15.
Černe Marjeta, Ljubljana, Zalokarjeva 16.
Mesarič Roza, Ljubljana, Breg 2.
Skubic Jelka, Ljubljana, Triglavskva 36.
Turkovič Janez, Ljubljana, Mestni trg 11.
Werlt Neža, Ljubljana, Galjeveca 174.
Zore Frančiška, Brezje 44, p. Dobrova.
Čoš Pavla, Ljubljana, Vodovodna 14.
Skerjanc Ivan, Ljubljana, Poljanski nasip 22.
Saje Marija, Zdinja vas 37.
Guček Ana, Dol. Logatec.
Rupar Ivan, Zg. Šiška 254.
Susman Anton, Kamnik 6, p. Preserje.
Steiner Anton, Gaberje 34, p. Stična.
Koman Marija, Ljubljana, Ravnikarjeva 11.
Zrimšek Zvonko, Ljubljana, Ciglarjeva 20.
Vrečar Ana, Zalog 30.
Bevec Marija, Ljubljana, Karlovska 9.
Vrtnik Alojz, Trbovlje-Loke 396.
Zupane Martin, Ljubljana, Grudnovno nabrežje 23.
Petkovšek Marija, Ljubljana, Holzapflovca 21.
Dornik Frančiška, Gmajna 16, p. Ježica.
Kitzer Karol, Ljubljana, Celovška 28.
Zibert Frančiška, Suha pri Kranju 12.

Dvojno zavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti

Juga Josipa, Ljubljana, Milčinskega 70, in brezplačno sozavarovanega Zaviška Antona, Ljubljana, Moste.

Brezplačno sozavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti:

9 letnega Strohsacka Vekoslava, Trebnje na Dolenjskem, in
3 letnega Aljaža Janeza, Jesenice, Podmežaklja 27.

»KARITAS«

Gluh, mutast bodi in zgovoren,
ponosen bodi in pokoren,
oprezen in brez straha bodi,
ne svet, le vest naj vse presodi!
(Dragotin Kette.)

Samozavesten umetnik. Ko je slavni kipar Michelangelo klesal poprsje neke slavne osebe iz rodu Medici, mu je neki plemič ugovarjal, češ da je poprsje premalo podobno dotični slavni osebi. Michelangelo pa: »Kdo bo to čez tisoč let opazil!«

Nekdaj v starih časih. Poslanec Floridor se je pripravljal na proračunsko debato. Govor, ki si ga je bil sestavil, je čital svoji ženi, da bi mu povedala svoje mnenje. Naenkrat pa pravi: »Žena, ti me sploh ne poslušaj!« — Ona: »Seveda te poslušam.« — On: »Če pa ne prestopa zdehaš.« — Ona: »Saj to je ravno znamenje, da te poslušam.«

Saj je pa res zavarovanje tak blagoslov, da je grda krivica, če niso postavili tistemu, ki ga je iznašel, spomenika. Če pomislim na Grintičeve. Devet otrok je pri hiši, devet lačnih kljunčkov, in za vse je moral garati oče. Od jutra do večera je prekrival strehe, ponoči pa je podeloval doma, česar ni zmogla žena. In vse je šlo sproti. Pa se ti zgodi nesreča in Grintič pade s strehe, ki jo je popravil na šoli. Pri priči je bil mrtev in devet otročičev je postalo siromašnih. Hm, siromašnih! Kaj pa še! Kdo je neki temu možu obesil zavarovanje zoper nezgode, tega še danes ne vem. Pa je le vdova dobila od Vzajemne toliko, da je dokupila dve njivi in redi sedaj namesto ene kar tri krave. Na takem posestvu se sedaj kar lepo preživlja vsa družina, ki bi jo sicer gotovo imela občina na vratu.

Pa tista Karitas! Pred kakimi desetimi leti ni bilo ne duha ne sluha o njej. Sedaj pa je že kar sramota, če nisi pri Karitas zavarovan z družino vred. Staničev Boštjan je celo rekel, da bi bilo treba tiste gospode v Ljubljani premlatiti, ker niso Karitas vpejli že pred 15 leti. E, on se seveda jezi. Pred 15 leti mu je umrla žena, pa je moral prodati zadnji rep iz hleva, da jo je lahko krščansko pokopal. Lahko bi bil sicer napravil ceneje, pa je mislil, da mora pol fare povabiti na pogrebščino. Če bi bila takrat Vzajemna zavarovala po načinu Karitas, bi bil pa lahko morda še en rep dokupil...

Opomba uredništva: Priobčujemo prednja razmišljanja res umnega gospodarja, razmišljanja, ob katerih se moramo v teh časih še posebej zamisliti. Saj danes bolj kot kdaj velja: Drži se domače zavarovalnice in redno opravi vse, kar od tebe po zavarovalnih pogojih lahko zahteva. Potem si lahko miren in v primeru nesreče boš našel v njej najzanesljivejšo pomočnico in razumevajočo podpornico!

1000 Din za sporočilo!

Iščem kobilo »fukso« z imenom »Zora«, ki je bila oddana letos 14. marca 16. artil. polku v Ljubljani. Na glavi ima belo liso skozi celo čelo navpično. Spodnja ustna je bela. Zadnja desna noga do bielja bela, enako zadnja leva noga, a v manjši meri. Griva in rep sta rjave barve. Kobila je stara 8 do 9 let, visoka je 157 cm, obseg 177 cm. Žig na kopitu 1075, a sedaj je najbrž že brez žiga.

Prosim dotičnega, ki bi kaj vedel o tej kobili, da me obvesti na spodnji naslov proti nagradi 1000 din.

KAREL ILC,

zastopnik Vzajemne zavarovalnice,
Goriča vas, p. Ribnica na Dol.

Bolj čitljivo. Janezek: »Gospod učitelj, niti očka niti mamica nista mogla prečitati, kaj ste mi napisali v zvezek.« — Učitelj: »Napisal sem, da moraš bolj čitljivo pisati.«

Po ovinkih. Sodnik: »Vi torej trdite, da vam je obtoženeц rekel vol?« — Tožitelj: »Da, a ne naravnost. Mojemu sinu je namreč rekel — tele.«

Tudi mogoče. A.: »Vi tedaj mislite, da sem jaz tepec?« — B.: »Ne! Seveda je mogoče, da se motim.«

Bolj kot kdaj prej si sedaj ostro zastavi vprašanje: Ali imam vsa potrebna zavarovanja? In kje sem zavarovan?

Moji mladi prijatelji!

Slišal sem, da ste se močno razveselili, ko vas je prejšnji mesec obiskala »Naša moč«, o kateri so razni krokarji krakali, da je že umrla in je nič več ne bo k vam. Jernejčev Lado mi o tem velikem dogodku piše: »Ko sta prišla naš Jaka in Darko od vojakov in povedala, kako čudno se je vse končalo, mi je bila prva misel: »Ali bo pač »Naša moč« sedaj še prihajala!« Pošta ni poslovala in o Tebi, brat Ivo, smo že vsi mislili, da si svojega rojstva kosti pustil kje daleč izven Ljubljane. Kako smo bili zato tisti dan pred binkoštimj presenečeni, ko nas je obiskal zastopnik Vzajemne zavarovalnice in položil na mizo »Našo moč«! — Malo da se nismo stepli zanjo. Ker sem najmlajši, bi seveda moral čakati, da bi jo vsi drugi prej prebrali. Ker nas je pri hiši dvanajst, bi morda še do danes ne prišel na vrsto. Pa je bil gospod zastopnik uviden in je odmaknil še meni en izvod lista. Drugi dan sem nesel »Našo moč« s seboj v šolo in vsi bi jo bili radi brali. Gospod učitelj so to videli in so me poklicali k tabli, kjer sem moral na glas čitati najprej o Josipu Jurčiču. Ko so nam gospod učitelj še več lepega povedali o Jurčiču, smo imeli pa igro. Da, prav res, igrali smo. Kaj misliš, kaj smo igrali? I, tisti »Sodobni dvogovor«. In pomisli, jaz sem bil uradnik, to se mi je imenitno videlo! Nadučiteljev Žarko je bil zavarovanec. Prav mu je kratkohladičnik, da je moral igrati kmeta! Žibertov Jože je bil potnik. So rekli gospod učitelj, da je Jože za to vlogo zelo primeren, ker vedno klepetal. Blagajničarko je igrala Semetova Anka. Ona je igrala že večkrat na pravem odru, zato se ji je pa nos pobesil, ko je dobila tako kratko vlogo. Neka gospa je pa bila Cizeljnova Dorica. Pa smo začeli. — To je bilo smešno! A gospod učitelj so nam povedali, da je vse skupaj zelo resna stvar. Seveda, za njih je bila resna, ker so najbrž zavarovani, za nas je bil pa špas. Ko so nam pa na kraju razložili, kakšni važni nauki so v tej »igri«, smo se pa kar zresnili. Kljub temu smo potem na paši še večkrat igrali to igro in jaz jo znam že skoraj na pamet. Naš očka pravijo, da bom kmalu lahko prosil Vzajemno zavarovalnico za službo, ker mi vloga uradnika tako pristaja. Še kaj takega napiši v »Našo moč«, če si seveda tisti »Sodobni dvogovor« Ti napisal; če ne, naj pa piše tisti, ki ga je napisal.«

Tako mi piše Lado. Hvala in slava mu! Lado-tovo pismo je bilo namreč po dolgem času prvo, ki sem ga prejel od svojih mladih prijateljev. Že drugi dan je pa prišlo pismo Zirovnikove Marice. Da prišepalo je. Marica je nalepila na pismo staro znamko in moral sem plačati kazen. — Seveda bi bil lahko rekel pismonoši, da pisma ne prevzamem in pošta bi se bila za tiste dinarje pod nosom obrisala. Ko sem pa videl, da je na pismu naslov napisan s takimi čirami čarjčkami,

da ga je gotovo napisal kdo naših malih, sem od-rinil tiste dinarje. Ko sem pismo odprl, mi za dinarje ni bilo več žal. Marica mi namreč piše, da se je neznansko razveselila zlogovnice v zadnji »Mladi moči« in jo tudi takoj rešila ter mi jo v pismu pošilja. Obračal sem pismo sem in tja, iz-tresal kuverto, a o rešitvi ni bilo ne duha ne sluha. Menil sem, da je zlogovnico poslala v posebnem pismu. A tudi takega posebnega pisma do danes nisem prejel. Marica, Marica, Ti boš postala gotovo profesorica, ko si že sedaj tako pozabljal! No, upam, da boš tele vrstice čitala še pred 30. junijem in boš lahko rešitev še pravočasno poslala. Pa je še nekaj drugega zapisala Marica. Čeprav se je, pravi, zlogovnice razveselila, bi vendar rajši pisala naloge, kakor jih je svoj čas. Tako meni, da so sedaj zelo resni časi, pa počitnice so in časa dovolj, pa bi lahko vsaka učenka in vsak učenec napisal kaj lepega, kar bi potem v »Mladi moči« vsi brali. Polomila ga je pa Marica, ker ni povedala, kakšna naloga bi v te resne čase najbolj pristojala. In tako sem jo moral sam iztuhlati in menim, da je nisem slabo iztuhlat. Takole se glasi naslov:

Kaj vse smo pri nas storili, da bi letos čim več živeža pridelali?

Ali ni to važno vprašanje? Človek je pač iz duše in telesa. Dušam, hvala Bogu, pri nas še ni treba stradati. Nevarnost je pa, da bi moralo stradati telo, če ne bi vsi, ki jim je Bog dal kaj zemlje, skrbeli, da pridelajo čim več, ne le za sebe, temveč predvsem tudi za tiste, ki nimajo nič. Pa tudi lahka je takale naloga. Kar malo okoli sebe pogledajte, malo starejšim prisluhnite, pa bo naloga tu! Naloge mi pošljite do 31. julija t. l. Najboljšo nalogo bom objavil v »Mladi moči«, širje pisce nalog bodo dobili pa lepe knjižne nagrade.

Ker je zadnja »Naša moč« za dva meseca skupaj in traja reševanje tam razpisane zlogovnice do konca junija, bi prav za prav sedaj ne imel koga nagraditi. Pa sem pobrskal med starejše dopise in se odločil vseno nagraditi tiste, ki so mi večkrat pisali, pa žal niso mogli dobiti odgovora. To so: Žižek Peter iz Dol. Sele, Zabavnik Marjeta iz Ljubljane, Kerštajner Mila iz Vrhnike in Zrimšek Seta iz Novega mesta. Vsi ti bodo prejeli darila do konca junija.

Na kraju vam moram pa povedati še nekaj. Morda mnogi ne veste, da se je krog mojih mladih prijateljev zelo zožil. Vsi oni namreč, ki niso pod Italijo, »Naše moči« ne prejemajo. Zato pa je vaša dolžnost, da tem bolj pridno sodelujete v »Mladi moči« in nadomestite one, ki so bili sicer med najpridnejšimi mojim prijatelji, pa so sedaj ločeni. In tudi molite zanje, veliko molite!

Vsi prav iskreno pozdravljeni!

Brat Ivo.

Dobro je pojasnil. Mamica: »Čemu si pa prinesel domov toliko praznih polževih hišic, Stanko?« — Stanko: »Kaj hočem, če pa polžev ni bilo doma.«

Mark Twain kot urednik. Mark Twain je urejal časopis, v katerem je bila tudi rubrika za vprašanja in odgovore čitateljem. Nekoč dobi Mark Twain vprašanje sledeče vsebine: »V vašem tedniku sem našel pajka. Kaj naj to pomeni?« — Mark Twain mu je odgovoril: »Najti pajka v časopisu ne pomeni samo po sebi nič slabega in nič dobrega. Pajk je zlezal v časopis samo zaradi tega, da vidi, kdo v njem oglašuje. Pri tistem namreč, ki v listu ne oglašuje, lahko pajk mirno razvije svoje mreže celo preko vhoda trgovine in je varen, da mu jih nihče ne bo raztrgal.«

Razočaranje. Mlad odvetnik je pravkar odprl svoje pisarno in čaka na prvo klientelo. Kar srečo mu je vztrepotalo, ko nekdo potrka in vstopi generalni ravnatelj znanega mu velepodjetja. »O, taka čast! S čim vam morem postreči?« je odvetnik pozdravil gospoda ravnatelja. — Ravnatelj: »Veste, gospod doktor, konkurenčna trdka je vložila proti našemu podjetju tožbo zaradi nelojalne konkurence. Bil bi vam zelo hvaležen, če bi stopili h konkurenčnemu podjetju in dosegli, da vas vzame za svojega pravnega zastopnika.«

Spokornik. Gospa Zefa: »To ste srečni, gospa! Čula sem, da vaš mož posledaj pije le še malinovce.« — Gospa Maruša: »Da, danes ponoči na primer je prišel domov popolnoma brezalkoholno pijan.«

Prof. Etbin Bojc, Ljubljana:

Juan Cankar

(K 65-letnici njegovega rojstva.)

Včasih si zastaviš vprašanje, kaj bi bilo, če bi še danes živel ta in oni veliki mož, katerega neumrljivo delo izžareva velikega duha, četudi je umrl mlad, sredi življenja. Če bi živel danes še naš Cankar, kaj bi dejal? On, ki je ljubil svojo domovino kakor malo-kdo, pesnik in neustrašen glasnik svojega

naroda, s katerim je v svojih delih neločljivo spojen? Ne moreš si to prav predstavljati, a danes morda vsaj slutiš ta anahronizem. Kaj bi danes počeli še Krek, Cankar, Jeglič, Korošec? Vsak čas rodi svoje ljudi, mislece, pesnike in vodnike...

Če bi danes še Cankar živel in živel mogel, bi letos 10. maja praznovali njegovo 65. letnico, kar bi bilo pa v teh razmerah zelo težko, tiho in spokorno, bržčas bi se kam skril, kakor se je Finžgar za letošnjo sedemdesetletnico, ali pa še drugače. Zato razumeš, česar včasih nisi morda, zakaj je odšel iz naše srede že l. 1917, korak pred obljubljenim deželom, štiridesetleten, sredi svojega razdajajočega se življenja. — Cankar spada v skupinico tistih redkih naših pisateljev in umetnikov sploh, ki so bili umetniki po poklicu. Zgodaj je začel umetniško ustvarjati in od tedaj — zlasti ob koncu prejšnjega in začetku tega stoletja — je leto za letom bogatil naše, tedaj še skromno slovstvo, ki je z njegovim plodovitim književnim delom pridobilo na globini, duševni subtilnosti in narodni besedni simboliki. S Cankarjem je doseglo slovensko leposlovje zavidljivo višino, ki jo komaj izkazujejo redki, mnogo večji narodi.

Slovenci se lahko ponašamo z zbranimi Cankarjevimi spisi, ki obsegajo z znanstvenimi uvodi njegovega bratranca dr. Izidorja Cankarja debelih 20 zvezkov, za katere si lahko čestita vsak Slovenec, če jih ima v svoji osebni knjižnici, kakor tudi Nova založba, ki jih je založila. Našemu izobražencu pa se v njih nudi ne le bogata izobrazba, ampak tudi

neizmerna lepota naše narodne besede, misli, čutenja in stremjenja. Že sami naslovi Cankarjevih spisov nas morajo prepričati o izredni razsežnosti njegovega razmeroma kratkotrajnega umetniškega stvarjanja. Takoj v prvih delih (Jakob Ruda, Polovanje Nikolaja Nikiča iz l. 1900, Romantične duše, Za narodov blagor) se kaže izrazita ritmična oblika, živahna domišljija, nagnjenje k satiričnemu karikiranju, spojeno z modernobolnim cinizmom, borba proti filistrstvu, hinavstvu, prikriti nemoralnosti, sebičnosti, brezsrčnosti in brez značajnosti sploh, kar ostane značilna poteza vseh njegovih del.

Cankar sam pripoveduje, kako je ustvarjal: »Videl sem človeka, o katerem pripovedujem, spoznal sem njegove misli in čutil sem njegovo žalost. A zdaj me zasleduje, kamor se okrenem. Vidim ga v tisočeri oblekah, z različnimi maskami na obrazu. Pogledal sem v ogledalo in celo tam sem ga videl.« Tako slede: Knjiga za lahkomišelné ljudi, avtobiografski roman Tujci, drama Kralj na Betajnovi. V povesti Na klanec pa je zbral svoje mladostne spomine. Že na Dunaju, kjer je študiral in bival desetletje, ga je pretresla smrt matere, ki jo tu postavi kot središčno osebo. Vse slovensko življenje predstavi tu simbolno kot en sam klanec siromakov. Potem slede: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana, Hiša Marije Pomočnice, Mimo življenja, Gospa Judit, Križ na gori (1904), Potepuh Marko in Kralj Matjaž, Nina, predhodnica Lepe Vide, satirična povest V mesečini in Martin Kačur (1906). Sledi božična pripovedka V samotni, Smrt in pogreb Jakoba Nesreče, Aleš iz Razora, Marta. Dalje: Krpanova kobila, Hlapec Jernej in njegova pravica, Pohujšanje v dolini šentflorjanski, Zgodbe iz doline šentflorjanske (1907), Novo življenje, zbirka črtic Za križem (1908), povest Sosed Luka, Kurent (1909), drama Hlapci, Troje povesti o dveh mladih ljudeh, krčmarju Eliji in Šimnu Sirotniku, Volja in moč, Bela krizantema (1910), v kateri na poseben način obračunava s kritiki, Milan in Milena, Grešnik Lenart in Moje življenje, ki so avtobiografska dela. Revščina, v kateri je bil Cankar rojen, in pa zavest neke gosposkosti, to sta bistveni črti teh knjig. Grešnika Lenarta je napisal na Rožniku, kjer je bival, potem ko se je vrnil iz zapora na Ljubljanskem gradu. L. 1917 je izšla najlepša in zadnja njegova knjiga Podoba iz sanj, ki jih je napisal »v letih strahote 1914—1917 za ogledalo teh težkih dni in za spomin«. Razen teh navedenih knjig je napisal še veliko število krajših črtic.

Cankar je bil najbolj vneti borec za moderno, realistično izražanje mišljenja in čutenja in prenovitelj našega dotedanjega knjižnega sloga ter pravi ustvaritelj naše psihološke novelistike. Vsebina njegovih številnih spisov je izražena v eni sami borbi, ki je za njegovo življenje in njegov značaj tako značilna in bistvena. Jedro ji tvori miselna črta: mati — domovina — Bog, ki je hrbtišče njegovega nazora. Zato je Cankar v svojih spisih večen. Njegova dela zavzemajo poleg Prešernovih poezij v naši narodni umetnostni zakladnici najodličnejše mesto in ostanejo neumrljiv vir našega posebnega slovenskega duha, h kateremu se zlasti v tem

času zatekajmo in črpajmo ter mirimo v njem svojo moč. Ker je Cankar proniknil do dna trpljenja in duše slovenskega človeka, bodo radi segali po njem vsi, ki si žele duševnega zdravlila in tolažbe.

Trda glava. Sodnik: »Obtožencu očitajte, da vas je udaril z železno palico po glavi. Toda zdravnik ni pri pregledu vaše glave našel niti sledu udarca.« — Tožitelj: »Je že mogoče, da ni našel. A poglejte palico, kako je upognjena!«

Pri pouku fizike. Učitelj: »Povej mi, Grašič, kako imenujemo silo, ki deluje iz znotraj na ven?« — Grašič: »Ricinovo olje!« (Moral bi reči: Sredobežna sila.)

~~~~~

Zg. Motnik, 6. jan. 1941.

P. n.

**Vzajemni zavarovalnici,
oddelku KARITAS.**

Podpisani se najlepše zahvaljujem za izplačilo posmrtnine po mojem pokojnem očetu Lebeničniku Francetu. Prosim naslov, naj mojo zahvalo objavi v »Naši moči«.

Lebeničnik Janez, s. r.

~~~~~

Med ženskami. Prva: »Kako vam ugaja moj novi klobuk?« — Druga: »O, prav čeden klobuček! Takega sem jaz tudi nosila, ko je bil še v modi.«

Pilata bo igral. V neki župniji so se odločili igrati »Pasijon«. K vaji pride domači gospod župnik in vpraša Furmanovega Matevža: »Kakšno vlogo boš pa ti igral?« — Matevž: »Poncija Pilata!« — Župnik: »Prav, prav, si boš vsaj enkrat roke umil.«

~~~~~

Točno plačilo premije mi šele daje pravico zahtevati tudi točno izplačilo odškodnine, če me zadene nesreča.

~~~~~

Veseli spomini. Ob koncu šolskega leta se je ves razred s profesorji vred slikal. Ko je razrednik delil med dijake fotografije, pravi: »Nekoč boste veseli teh slik. Ko jih boste ogledovali, si boste rekli: Tole je Janez, ki je sedaj zdravnik; tale je Ančka, ki se je poročila s...« — Profesorja prekine glas iz razreda: »In tole so profesorji, ki so že vsi pomrli.«

~~~~~

Mladina nekdanj in sedaj. V gledališču je mladina ostro protestirala zoper neko igro. Nastal je tak nered, da je morala vmes poseči policija, ki je nekaj mladičev odpeljala. Pa pravi starejši gospod sosedu: »Jejmenne, jejmenne, kaj bo iz te mladine!« — Sosed pa: »Da, da, tudi mi smo bili mladi in smo spočeli marsikatero neumnost, a znali smo vsaj pravi čas odnesti pete.«

~~~~~

Zahvala

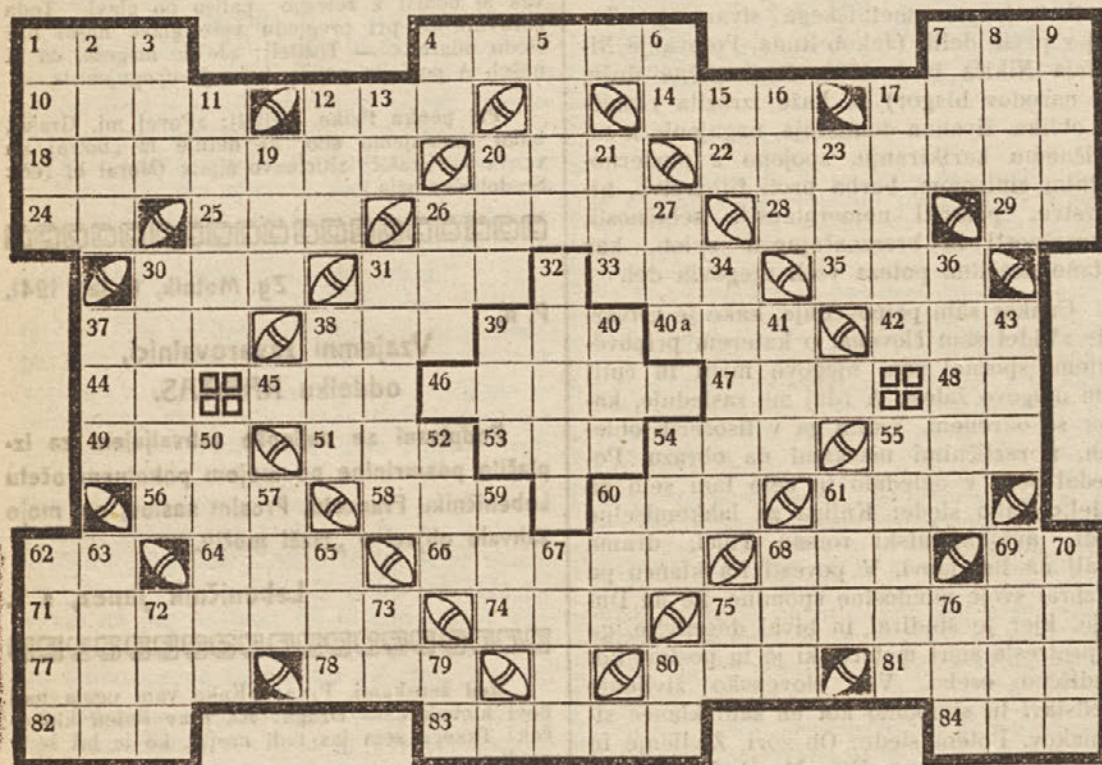
Zahvaljujem se tem potom Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, odd. KARITAS, za hitro izplačilo posmrtnine po moji ženi, ki je nepričakovano umrla po šele dvoletnem obstoju zavarovanja, zaradi česar KARITAS zavarovanje vsakomur najtopleje priporočam.

V decembru 1940.

Janez Ogrič, s. r.

Poljane 47, Št. Vid nad Ljubljano.

~~~~~

Vodoravno: 1. Na sprednjem delu voza je. — 4. Mesto v Dalmaciji, ki je bilo že pred zadnjimi spremembami italijansko. — 7. Tuja beseda za glas, običajna v glasbi. — 10. Ena izmed štirih velikih slovenskih rek. — 12. Medmet; čujemo ga, če se kdo opeče. — 14. Lesen močan drog za vezanje sena na vozu. — 17. Igralna karta. — 18. Temeljna snov, ki je kemično ni mogoče več razkrojiti. — 20. Mož iz stare zaveze, ki ga omenja dogodek o propasti Sodome in Gomore. — 22. Zelo jezen, razkačen. — 24. Kazalni zaimek. — 25. Z njim pokrivamo n. pr. mizo. — 26. Godbeni instrument, tolkalo. — 28. Izraz pri šahovski igri. — 29. Zlog, ki ga pojemo, kadar melodiji ne vemo besedila. — 30. Moško krstno ime, ime več slavnih papežev. — 31. Ostra stvar, rezilo. — 33. Kisla tekočina. — 35. Vdolbina na zemlji. Tudi kraj pri Ljubljani. — 37. Veznik. — 38. Brez njega ni odpustanja. — 39. Pravoslavni duhovnik. — 40a. Eden izmed peterih čutov. — 42. Slovenski humoristični pisatelj. — 44. Veznik; se glasi enako kot neki pritok Donave. — 45. Svetlobo nam daje. — 46. Enosedezhen športni čoln. — 47. Rastline ga rodijo. — 48. Veznik; v trgovstvu tudi kratka za »primatec«, s čimer označujemo prvostnost blaga. — 49. Pripadnik velikega slovanskega naroda. — 51. Slovenski cerkveni skladatelj. — 53. Prijateljski poklon v denarju ali reči. — 54. Brez obleke. — 55. Del obraza. — 56. Pripadnik azijskega ljudstva, ki je v 4. in 5. stoletju pr. Kr. rojstvom bilo strah in trepet Evrope. — 58. Velika lesena ali kovinasta posoda za kopanje; tudi velika posoda za zelje. — 60. Samoobrambno dejanje mnogih žuželk in plazilcev. — 61. Medmet, ki pomeni strah. — 62. Del voza. — 64. Tuj izraz za predstojnika (iz francosčine). — 66. Zelo mrzel. — 68. Ni moker. — 69. Oziralni zaimek. — 71. Človek, ki pretirano stremi za napredovanjem in ugodnostmi. — 74. Sad nekaterih gozdnih dreves. — 75. Usmiljenja vreden človek. — 77. Pripadnik naroda, ki se je stoletja boril z velikim sosedom za svojo svobodo in jo danes res tudi uživa. — 78. Ob hudi bolečini ali žalosti nas pri me, nekatere pa tudi ob velikem veselju in ganotju. Pri otrocih ima pa še druge vzroke. — 80. Brez nje pozimi v sobi ni prijetno. — 81. Drugi izraz za desko. — 82. Okrajšano ime za mednarodno pisateljsko organizacijo. Kratica pomeni v angleščini »pero«, posamezne črke kratice pa značijo pesnike, esejiste in noveliste. — 83. Viharen

veter, kakor n. pr. večkrat divja na morju. — 84. Prislov kraja. (Na vprašanje: Kam?)

Navpično: 1. Del zidu. — 2. Domače žensko ime, v sorodu z imenom nekega meseca. — 3. Časovna razdobja. — 4. Predlog. — 5. V vsakem trebuhi se nahaja. — 6. Vrsta žita. — 7. Zoper sedmo božjo zapoved greši. — 8. Ena največjih ptic roparic. — 9. Italijanski izraz za staro mater; naši Primorci ga rabijo tudi v slovenščini. — 11. Ena sile električnega toka. (Beseda je povzeta po imenu slavnega francoskega fizika in matematika.) — 12. Pripadnik izumrlega naroda. — 13. Medmet; z njim naznačimo, naj kdo molči. — 15. Skrajni v morje segajoč del celine. — 16. Blagor mu, kdor ga ima. Mnogi so ga v sedanji vojni izgubili. — 17. Najboljša prirodna vojaška luka na Jadranu. — 19. Prva beseda iz naslova znane Gotovčeve opere. — 20. Mesto na Notranjskem. — 21. Lahkoatletska športna panoga. — 23. Strupen plazilec. — 26. Brez obutve. — 27. Šivalna potrebščina. — 30. Pesnik pravi o njem, da ga čaka strgan rokav in prazen bokal. — 31. Sorodnik. — 32. Časten poklic, kadar je v službi svobode in pravice. — 34. Mesto ob sotočju Save in Kolpe. — 36. Ničvreden človek. — 37. Vlaki in tramvaji po njem teko. — 38. Pričljubljena izletna točka na Dolenjskem. (Cerkev sv. Neže!) — 39. Največja italijanska reka. — 40. Dva ga tvorita. — 41. Dalmatinski otok, a ne Rab. — 43. Moški pevski glas. — 50. Slovensko ime za enega izmed mesecev v letu. — 52. Na vodi se pojavlja, če jo razburkaš. — 54. Mestece v Dalmaciji, severno od Zadra. (Nekdaj sedež znamenite škofije.) — 55. Nadležen pojav v nosu. — 57. Človek, ki ne more govoriti. — 59. Po suhi in vročini je zemlji in ljudem dobrodošel. — 60. Angleški plemič. — 61. Narod v Južni Afriki, potomec nekdanjih nizozemskih doseljencev, znan iz vojske z Angleži leta 1902. — 62. Rusko krstno ime. Pri nas ga nosi znani režiser Narodnega gledališča v Ljubljani in profesor Drž. konservatorija. — 63. Drug ali vsaj soroden izraz za besedo »zlomik«. — 65. Medmet; rabiš ga, če se ti nekaj gabi. — 67. Lahkoatletsko orodje, znano že iz grških časov. — 68. Znani slovenski pisec knjig o knjigovodstvu, srednješolski profesor. — 69. Trgovski izraz za primanjkljaj blaga zaradi transporta, tehtanja itd. — 70. Starogrško božanstvo, ki je padlo v morje, ko je hotelo leteti proti soncu, a je imelo peruti prilepljene le z voskom. — 72. Največja nemška reka. — 73. Medmet, izraz začudenja. — 75. Povratni za-

imek. — 76. Znamenje z očesom (namigniti). — 79. Veznik. — 80. Kratica, ki jo n. pr. postavlja mo v pisma mesto oznake »velespoštovani, cenjeni itd.«.

Pravilne rešitve je poslati do 31. julija 1941 na naslov: Uredništvo »Naše moči«, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice. — Deset rešitev bo izrebranih za lep knjižni dar. Seznam obdarovanih ter pravilna rešitev križanke bosta objavljena v septembrski številki »Naše moči«.

Dravograd, 17. 2. 1941.

Zahvala

Zavarovanju Karitas, Ljubljana, ki mi je prispevala kljub nizki zavarovalni vsoti ob rojstvu otroka din 100 in mesečni prispevek, se lepo zahvaljujem. Čutim dolžnost, da Karitas zavarovanje vsakomur priporočam.

Z odličnim spoštovanjem

Golografc Franc l. r.
Dravograd

Na sodišču. Sodnik: »Ali ste bili že kdaj kaznovani?« — Obtoženec: »Da, a to je bilo že pred 12 leti.« — Sodnik: »In koliko ste takrat dobili?« — Obtoženec: »Dvanajst let!«

Znak poklica. A.: »Za kaj pa mislite dati svojega fanta učiti?« — B.: »Vsekakor za učitelja.« — A.: »Ali kaže posebno nadarjenost za ta poklic?« — B.: »Da, že sedaj je silno navdušen za počitnice.«

Nauk o davkih. Učitelj: »Razlikujemo posredne in neposredne davke. Ali mi zna kdo povedati primer za neposredni davek?« — Učenec: »Davek na pse!« — Učitelj: »In zakaj naj bi bil ta davek neposreden?« — Učenec: »Zato ker ga ne plača neposredno pes, temveč gospodar.«

Bodoči umetnik. Prva: »Kaj že kaj mislite, kaj bo iz vašega Tončka?« — Druga: »O, da, postal bo umetnik.« — Prva: »Lepo! Pri kom se pa uči?« — Druga: »Ne uči se še pri nikomer, a pustil si je rasti dolge lase in kupiti smo mu morali klobuk s širokimi kraji.«

Vzor biti drugim, to doseči
ti bodi vzor največji!

(Dragotin Kette.)

Ilustracije in klišej dajo reklami šele pravo lice. — Za reklamo v visokih nakladah uvažujte samo offsetni tisk, ki je danes izmed vseh najcenejši!

Kamenotisk
Knjigotisk - Bakrotisk - Klišarna
Litografija
Fotolitografski oddelki, kjer je atelje za barvno fotografijo v naravnih barvah

LJUDSKA TISKARNA
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6

Živalska hraniva

Jajca in mesnine.

Izmed živalskih hraniv, ki se dajo uživati surova v pristni naravni obliki kakor mleko, so še jajca, vredna upoštevanja. Seveda se dajo jajca pripraviti za raznovrstna jedila sama in v zvezi z drugimi hranivi.

V naših krajih uživamo ptičja jajca, največ kurja, račja, gosja, časih tudi golobja, drugod tudi želvja in ribja. Po sestavi se ptičja jajca ne razlikujejo med seboj, četrтина ali 25% njihove teže so hranivne snovi in sicer pol teh so beljakovine, pol toľšče ter nekaj rudninskih soli, hranivna vrednost 1 kg (20 kurjih jajc) znaša okoli 1500 K. Rumenjak je kajpada izdatnejši od celega jajca, hranivna vrednost 1 kg rumenjaka znaša 3500 K.

Mnogostranska uporabnost jajc je splošno znana. Jajca se dajo shranjevati za dalj časa zanesljivo v hladilnicah, manj zanesljivi so drugi načini shranjevanja. V prehrani bolnikov ali otrok naj se rabijo samo sveža, pred nedavnim časom znesena jajca. Kako se razlikujejo nakažena jajca od uporabnih, označuje točno naša beseda zanje: klopotci!

Za mlekom in jajci spadajo med živalska hraniva razne vrste mesa, kakor imenujemo živalsko mišičje. Mesnine se zde mnogim najbolj imenitno hranivo. Oglejmo si kar po vrsti, najprej sveže meso, sveže drobje, mesne izdelke in shranke in živalske toľšče.

Sveže meso je raznega izvora. Pri nas je najbolj v navadi govedina, teletina, svinjina, manj ovnina (ovčje meso), kozina (kozje meso) in konjina. Vse to meso je precej podobne sestave: okoli 20% je v njem beljakovin in zelo različna množina toľšče, v pusti govedini je je komaj 4%, v mesu pitanih volov nad 20%, 1 kg puste govedine daje 1200 K, 1 kg toľste govedine pa okoli 3000 K. Razlika v hranivni vrednosti je velika, v ceni razmeroma majhna. Če stane 1 kg puste govedine 8 din, stane 1 K pol pare, če stane 1 kg toľstega volovskega mesa 12 din, pride 1 K na 0.4 pare, torej je boljše meso navzlic višji ceni dejansko cenejše od slabšega zaradi hranivne vrednosti. Isto, kar za govedino, velja v enaki meri za druge vrste mesa. Pregled na razpredelnico živalskih hraniv nam kaže, da dobra ovnina dosega in prekaša po hranivni vrednosti vse drugo meso izvzemši najbolj mastno svinjino. In cena? Zadeva, ki je v današnji stiski toľkega pomena!

Omenjam še konjino, ki je pri nas najmanj v časti in je najnižje cene. Konjina je toľke hranivne vrednosti kakor pusta govedina, a stane komaj polovico. A tudi najrevnejši naš človek meni, da je uživanje konjine poniževalno ali celo nečastno. Ta svoj predsodek zagovarja delavska gospodinja, češ da je konjina manj uporabna in odvrtnega okusa. Kot visokošolec sem imel velik tek in zelo malo denarja, tako da sem se prav dobro privadil stradanju. Ko sem prišel do kakšnega drobiža, sem prav rad hodil v gostilne, kjer so dajali velike krožnike konjskega golaža ali zrezka za zmerno ceno. Iz istega razloga sem si kupoval za večerjo konjske klobase in salame. Kot mlad zdravnik sem bil udeležen pri zanimivem preskusu. Pripravljal sem se za takratni državni izpit, ki je bil pogoj za državno

službo, in obiskoval razne tečaje. Profesor higijene je gojil nazorni pouk. Ko smo obravnavali poglavje o prehrani, nas je povabil na južnico. Na mizi sta bila dva velika krožnika z zrezki, eden je bil okrogel, drugi podolgovat, vsakdo od nas se je moral tajno (po listku) izjaviti, kje je bilo volovsko, kje konjsko meso. Menda nas je bilo 19 udeležencev, sami zdravniki med 30. in 40. letom, jaz sem bil med njimi najmlajši. Izid glasovanja je bil — porazen, 12 glasov je bilo zmotnih. Jaz sem bil popolnoma negotov, kje je bil vol in kje konj, poneumelo se mi je, da sem uganil pravo. Ampak velika večina glasovalcev, zdravnikov v najboljših letih, se je zmotila, ne vedoč, kaj so jedli. Omenjam ta osební doživljaj zategadelj, ker jasno sprituje, kako puhli so predsodki glede hraniv.

Med »boljše« mesnine spada po splošnem mnenju perutnina, kure, golobi, gosi, race in purani. Izvzemši opitane živali te vrste (kopune in opitane gosi) je hranivna vrednost perutnine enaka hranivni vrednosti-kunca ali domačega zajca in enaka hranivni izdatnosti navadne govedine ali teletine. Koliko predsodkov je v tem pogledu med t. zv. boljšimi ljudmi! Kdo izmed teh bi prenesel mučno zavest, da ima za nedeljsko ali praznično kosilo ali večerjo namesto vsesplošno priljubljene piške domačega zajca?

Vedril sem v Krnici na robu Trnovskega gozda in sicer v gozdarski gostilni. Od druge strani se je zatekla vanjo precejšnja jata mestnih izletnikov, ki so si hoteli privoščiti vsaj dobro kosilo, ko je zunaj tako obupno lilo. Naročili so si vsi ocvrte piščance in solato. Umaknil sem se iz trušča v gostilni in zlezel na svisli. Čepeč ob lini sem bil priča veliki moriji domačih zajcev. Dve uri kasneje so imeli izletniki na mizi piščance, ki so jim izvrstno teknil, kakor so se sami hvalili. Vem, da se takšna čarovnija ne posreči vsaki kuharici!

O divjačini je znano, da je njena hranivna vrednost enaka izdatnosti slabše govedine, a je vendar čislana zavoljo posebnega okusa. Divjačina je v obče težje prebavna od navadnih vrst mesa, zato se mora divjačina uležati ali obviseti, da se meso začne že razkrajati in potem še namakati v rezkih čimžah. Razvajenim pojedem je prav taka močno začinjena mrhovina posebej slastna. Koliko navadnih domačih živalic spravlja kuharska umetnost v tej obliki odličnim gostom na mizo!

Ribe in vodne živali ne prihajajo v naših krajih kot ljudsko hranivo v poštev. Sladkovodne in morske ribe se glede sestave ne razlikujejo dosti, od 15—20% je v njih beljakovin, nekaj (3—5%) je toľšče, najbolj toľsta sta domači krap in morski slanik. Jegulja, kači podobna riba, ki živi v pritokih Jadranskega morja, vsebuje nad 20% toľšče.

Raki, polži, žabe, ostrige, sipe in drugi »morski sadovi«, kakor pravijo narodi ob Sredozemskem morju, so omembe vredni, ne toľko kot ljudska hraniva, saj se pri nas naslajajo z njimi večinoma samo petični sladkosnedeži, kolikor kot zdravstveno dvomljiva ali celo nevarna hraniva. Ribe namreč in druge vodne živali imajo bolj vodeno meso, ki se v toploti kaj hitro razkrajja in sicer v prav močno strupene razkrojnine,

dasi morda to razkrojeno meso še nima sumljivega videza ali vonja. Nevarne so ostrige, ki jih uživajo žive, ker vsebujejo premnogokrat kali kužnih bolezni.

O drobju in drugih užitnih delih živalskega telesa nekaj kratkih pripomb.

Kri, dobro in lahko prebavno hranivo, ki vsebuje polovico hranivne izdatnosti boljšega mesa, se malo uporablja za človeško prehrano, to pa zaradi prenagle izkvarljivosti. V manjših (gospodinjstkih) obratih delajo iz krvi manjših klavnih živali krvavice, iz velikih klavnice pa se rabi kri za krmljenje prašičev ali pa jo spuščajo naravnost v reke za krmo rib. Kri bi se dala v velikih obratih izsuševati in kot ceneno hranivo mnogostransko upotrebljavati.

Jezik in srce imata hranivno vrednost prvovrstnega mesa.

(Nadaljevanje in konec prih.)

Popoln uspeh. Trgovski potnik se vrne, ne da bi bil sklenil kakršen koli posel. Trговец se žudi in pravi: »Pa da niste prav ničesar prodali?« — Potnik: »O, sem. Svojo uro namreč. Drugače se sploh ne bi mogel vrniti.«

V hotelu. Vrtar (zjutraj gostu): »Upam, da ste prijetno počivali?« — Gost: »Hvala! Postelja je bila še nekam primerna. Le ta koncert pod oknom! Vso noč so mijavkale mačke.« — Vrtar: »Pa vendar niste pričakovali, da vam bomo postavili pod okno Zlato Gjungjenac!«

Dasiravno čislam vas, slovenske brate, vendar tenkih se ne zdite mi nosov; kadar nima repa, z repom ne rogov, zlodeja po samem duhu ne poznate.

(Fran Levstik.)

Nazoren pouk. Janezek: »Očka, kaj je to bruto, neto in tara?« — Oče (nekaj časa razmišlja, nato pa de): »Pazi, sinko, to je na primer takole: Preden se greš kopat, si bruto, a ko prideš iz vode, si neto.« — Janezek (nestrpno): »A kaj je tara!« — Oče: »Ta je ostala v vodi.«

Lepa tolažba. Žena se joče. Mož: »Ali ljuba ženka, nikar toľko ne toči solz. Saj je stanovanje že itak dovolj vlažno.«

Po navodilu se je ravnal. Trговец uvađa novega potnika v njegove dolžnosti. Pa mu med drugim pravi: »Seveda morate tudi paziti, da ostanete zdravi in krepki. Takole po dobro opravljenem poslu si le privoščite kaj boljšega, na primer pečenko. Če bo pa kaj posebnega, mi kar brzojavite!« — Novi potnik odide na potovanje. Že čez nekaj dni dobi trговец od njega brzojavko: »Pečenke ni nikjer dobiti. Kaj naj ukrenem?«

P. n.

KARITAS,

Ljubljana

Podpisana se prav lepo zahvaljujeva za izplačilo din 100 ter oprostitev enomesečnega prispevka za najini zavarovanji ob rojstvu hčerke Matilde in zavarovanje KARITAS vsakomur priporočava.

Zahvalo objavite v »Naši moč«.

Neuvirt Alojz in Klara I. r.
Celestrina 7

Sv. Peter pri Mariboru

MEŠETARJI

Povest iz notranjskih hribov. Spisal Ivan Campa.

(Nadaljevanje.)

Marjetka se je v postelji predevala s te strani na drugo in ni mogla zaspati. Pozna ura je bila in strah se je je polasčal. Nemirna noč je bila. Marjetka je slišala, kako se med šumenje vetra mešajo oddaljeni zvoki ure iz farnega zvonika. Priluhnila je udarcem in jih naštel dvanajst.

»Polnoč!« je pritaženo vzkliknila in še bolj tesno jo je obšlo pri srcu. Potegnila si je odejo čez glavo, da bi ne slišala ničesar več. Prekrižala se je in začela moliti k angelu varuhu:

»Sveti angel, varuh moj,
bodi vedno ti z menoj,
stoj mi noč in dan na strani,
vsega hudega me brani,
prav prisrčno prosim te,
várui, vladaj, vodi me!«

Ze ponovno je nocoj prosila tako. Molila je tako iskreno, da je izgovarjala besede, kakor da leži angel varuh ob njej in jo posluša. In tako živo je verjela v navzočnost svojega angela, da je nekajkrat segla z roko, kakor bi hotela angela res objeti. Pa je vsakokrat omahnila roka v prazno in Marjetka se je ponovno zgrozila. Potem je začela moliti rožni venec za verne duše. Od starih ljudi je slišala, da to prinese zaspanec.

Pa jo je spet zmotilo ječanje tramovja na lesenem mostovžu. Vedno se je upirala, da bi sama spala v tej kamriči nad kaščo, toda niti brat ne sestra nista hotela spati z njo. Brata sta rajši hodila na hlev, mlajši otroci pa so se stiskali po posteljah v hiši. Toda včas, ko je bila Marjetka trudna, ni utegnula misliti na strah. Komaj je legla, je že spala ko ubita in ni ji bilo mar, kaj se godi krog nje.

Ta teden pa je bil poln groze in boli. Odkar se je oče vrnil iz Lože in ji povedal, da bo morala s prvim h Kožuharju služiti, ji je bilo, kakor bi jo nekdo udaril s kolom po glavi. Vse do tedaj ni mogla verjeti, da bo oče res tako okruten in jo bo šel prodajati v tako hišo.

Ko ji je povedal, kako in kaj, jo je prvič v življenju obšel stud do njega. V ustih se ji je nabirala slina in imelo je Marjetko, da bi očetu pljunila v obraz. Pa se je ovedela in ker ni mogla drugega, je v grozi samo zaihtela in je potem ihtela ves dan in vso noč.

Tako razpoloženje je ustvarila v družini, da so nekaj dni vsi molčali in so se vlačili kakor sence. Vsi so čutili, da Marjetka trpi. A ker je niso znali tolažiti, so se je rajši izogibali. Še mati je postala do nje bolj čudna kakor navadno. Marjetki je bilo, kakor da so jo izobčili iz svoje srede in da se ne bo mogla vrniti nikdar več nazaj.

Zivela je kakor v vrtlogu. Nikjer ni mogla najti obstanka. Bolj ko je premišljala, kaj naj stori, bolj se ji je zdelo, da se pogreza. Tako ji je bilo, kakor da so jo vrgli v vrtince požreh za Faro, ki jo bo požrl in nekoč spet vrgel mrtvo na dan na Cerkljanskem jezeru.

Potem se je nekega dne ojunačila in stopila pred očeta. Pokleknila je pred njim kakor pred Bogom in dvignila roke:

»Oče, nikdar več vam ne bom mogla reči oče, če me boste res poslali h Kožuharju. Groza me je tega človeka in ob pamet mi bo prišlo, če grem tja. Oče, oče, lepo vas prosim, usmilite se me. Saj vam obljubim, da si bom še ta mesec sama poiskala drugo službo in bom šla, da ne bom za nadlego pri hiši.«

Marjetka je povesila oči in si jih ni upala več dvigniti. Trepotala je po vsem telesu in pričakovala, kaj bo oče dejal. Ali je razumel, ko ga je prosila tako, da bi se je še kamen usmilil?

Samo molčal je. Velik in grozen je stal pred njo in res se je za trenutek zdelo, da se bori sam s seboj. Pa je le iskal besede, ki bi jo tako zastavil, da bi več zalegla.

»Dekle, samo cirkusa ne!« je končno dejal. »Kadar si mešetarji udarijo v roke, drži kakor pribito in ni ga, ki bi se vili. Zgovorila sva se s Kožuharjem, da prvega prideš, in šla boš. Če ne boš hotela zlepa, pojdeš zgrda. Beseda dana moč velja. Ha!« je še pristavil nazadnje, kakor da se mu zdí nepojmljivo deklino početje.

Potem niste oče, razbojnik ste!« je bruhnilo iz dekleta.

Takoj se je zavedela, kaj je storila. Toda po praviti ni mogla več.

Oče je zbesnel. Planil je nad hčer, ki je klečala pred njim, in jo pretepel poslednjič v življenju. Udrihal je, kakor bi bil blazen. Take nevhvaležnosti si ni mogel misliti od hčere. Le-tá se ni branila njegovih udarcev. Čutila je vso težo greha in bilo ji je prav vseeno, če jo oče ubije.

Volčjan bi bil mlatil kar naprej, da se ni od nekoč utrčala mati, ki je začela z grozo v očeh za milega Boga prositi moža, naj neha, češ da poslušajo ljudje in se zgražajo.

»Kaj meni mar ljudje! Hči mi je mar, ki me z razbojnikom zmerja. Povedati ji moram, kaj se sme in kaj ne, če tega sama ne vé.«

Bil je do skrajnosti razburjen. Trepetal je po vsem životu in lovil sapo. Če bi Marjetka medtem ne ušla iz hiše, bi jo bil tepel še naprej.

»Stara, to ti rečem: v miru me pusti, če ne maraš še ti kakšne dvigniti. Vsi pojdite, da vas ne vidim. Človek se žene in žene, za plačilo ima pa tako nevhvaležnost.«

Volčjanovka je predobro poznala moža, da bi si bila upala še bezati vanj. »Jezus, Jezus in Marija, kaj je to pri naši hiši!« je zakrilila z rokami in se opotekla skozi vrata.

Marjetka bi se bila po tistem najrajši vdrla. Prehudo je žalila očeta in pekla jo je vest. Ni mislila tako, kakor je znila, in zdelo se ji je, da bo klonila pod težo tega greha. Še isti dan je odšla k Fari, da bi se spovedala. In je povedala v spovednici samo to, da je očeta žalila, zamolčala pa je, da jo je šel oče prodajati za deklo človeku, ki je goljuf in morilec in še kaj drugega povrh. Hudo jo je oštel spovednik. Obljubil je morala, da bo starše vedno v vsem poslušala, zakaj oni da že vedo, kaj delajo.

In tako se je za Marjetko, ki je bila v silni dušni stiski, trpljenje še povečalo. Bolj ko si je želela, da bi še ne prišel dan, ko bo morala od hiše, bolj se je bližal z blazno hitrico.

Znova je zbolelo dekleta, ko se je zdaj v postelji spomnila tistega dne, ko je žalila očeta. Sram jo je bilo pred samo seboj, toda če je natančno premislila, ni mogla drugače. Tudi to je vedela, da ni prav storila, ko je v spovednici zamolčala, zakaj je očeta žalila. Zdaj se ji je zdelo, da ni nobene pomoči več in da se mora sprijazniti z usodo.

Ko je bil prejšnji dan v Novi vasi semenj, ji je oče kupil pleteno košaro, da bi vanjo lahko spravila svojo obleko, ko pojde. Tedaj jo je spet znova zbolelo sree.

»Saj res skrbi zame in v dobri veri živi, da mi bo storil dobro,« je spoznala. Skušala ga je razumeti, pri tem pa je spet prihajala do spoznanja, da zadnjič ni storila prav.

Tako so se ji vso noč medle misli v glavi in nikakor se ni mogla umiriti, da bi zaspala.

Tedaj pa se ji je nenadoma zazdelo, da so zaškrpale stopnice na hodniku pred njeno kamrico. Priluhnila je, a ni slišala nič več.

»Veter je bil,« se je potolažila.

Tedaj pa je nekdo prav narahlo potrkal na njeno okence. Kar lasje so se ji naježili od strahu in glas ji je zastal v grlu.

»Marjetka, Marjetka,« je nekdo poklical potihlo. Potajila se je in se zagnila čez glavo. Še pod odejo pa se ji je zdelo, da jo nekdo kljuje.

»Jezus, kaj bodo rekli domači, če zaslišijo?« jo je zaskrbelo. Videla je, da ni drugače, kakor da se oglasi in odpodi čudnega obiskovalca.

»Kdo pa je?« je vprašala in, ne da bi počakala na odgovor, dejala: »Stran pojdite, kaj si bodo mislili ljudje, če vas kdo vidi?«

»Marjetka, ne boj se! Jaz sem, Korenov France iz Nove vasi. Ne skrbi, po vasi vse spi in veter razsaja. Taka ura je, da nihče ne sliši.«

»Pa kaj bi rad?« je hlastno vprašala, ko si je opomogla od prvega strahu. »Lepo te prosim, pusti me in pojd.«

»Marjetka, samo po slovo sem prišel. Vem, da pojdeš čez nekaj dni služiti h Kožuharju v Lož. Pa nisem mogel strpeti, da bi prišel šele zadnji večer. Preveč mi je hudo, da greš, in toliko ti imam povedati še prej. Lepo te prosim, bodi dobra in odpri okence samo malo, toliko, da se bova bolj slišala.«

Marjetka je bila presenečena. Še nikdar v življenju se ji ni primerilo kaj podobnega. Le kaj bi bilo, če bi ljudje zvedeli, da hodijo fantje vglariti okrog njenega okna.

Pa je bilo temno kakor v rogu in Marjetka si ni mogla tajiti, da ji godi ta nočni obisk.

»Bom odprla, samo če boš potem res takoj šel.«

»Res, pojdem, res!«

In fant je zaslišal, kako je postelja prav narahlo zaškrpala, čutil je šumenje obleke in potem boso hojo do okence.

Marjetka je previdno odprla.

Zunaj je bilo tako temno, da ni mogla fanta videti v obraz. Niti ene zvezde ni bilo na nebu, tako je bilo prepreženo z oblaki. Dišalo je od guojišče in nekaj toplega je bilo v zraku.

»Spet bo dež,« je dejala Marjetka, ki je bila v zadregi pred samo seboj in bi se bila rada na neki način opravičila.

»O, Marjetka, kaj ti še dež! Prišel bi bil nocoj, pa če bi gnojne vile padale izpod neba. Ti ne veš, že tako dolgo te imam rad, pa se ti tega nisem upal povedati. Zdaj, ko vem, da pojdeš in da te ne bom več mogel videti vsako nedeljo, ko greš v cerkev, pa nisem mogel drugače. Bal sem se, da pojdeš in si boš koga drugega izbrala. Marjetka, ne smeš, ne smeš! Marjetka, samo eno leto še potrpi, pa bom prišel k vašim in bom prosil, če te mi dajo za ženo.«

»Take neumnosti govoriš! Sem jaz za k vašo hišo? Premlada sem in nič nimam,« se je Marjetka skušala zatajevati, pa ni mogla skriti, kako je kar sople, ko je bila njegove besede.

»Kaj mlada, kaj nič nimaš, Marjetka. Naš oče pravijo, da naj si izberem, kakršno hočem, samo da bo pridna in poštena.«

»Hm!« Drugega ni znala odgovoriti na to.

Fant je zatipal na oknu njeno roko. Začel jo je božati in ni mu je odmaknila.

»Marjetka, kajne, da boš počakala in si v Ložu ne boš izbrala drugega. Verjemi, vse življenje bi mi uničila.«

In pripovedoval ji je na dolgo in široko, kako jo je prvič vzljudil, kako mu je vedno bolj ugajala in kako si je navsezadnje dejal: Ta ali nobena druga.

Tako sta si postala domača v tem razgovoru, da se je Marjetki zdelo samo po sebi umevno, da je France prišel po slovo. Držala sta se za roke in si pripovedovala vse mogoče stvari. Med njuno šepetanje je v zvoniku udarila ura tri.

»Jezus, pa si rekel, da takoj pojdeš, zdaj je pa že toliko ura! Pojdi zdaj, France, naši se bodo prebudili.«

»Grem, Marjetka, zato ker sem vesel, da si mi odprla. Tako bom zavriskal pod vasjo, da bodo šipe popokale pri Škrabcu. Saj ne boš huda, kajne, da ne, če bom prišel še enkrat, prej ko greš?«

»Le pridi, samo da te kdo ne zaleze!«

Nežno sta se poslovila.

Potem je Marjetki bilo, kakor da ji je France nenadoma vzel vso težo s srca. Ko je čez nekaj časa res začela njegov veseli vrisk, se ji je zdelo, da jo je prišel reševati iz obupa, in bila mu je tako hvaležna v srcu, da mu je obljubila za vse življenje zvestobo. Njeno življenje je nenadoma dobilo neki namen. Zdaj ji v trenutku ni bilo več hudo, ker mora od doma. Saj jo bo France tudi tam včas obiskal. Ona sama pa si bo prislužila nekaj denarja, da se bo pripravila na poroko.

»O, tudi siromaku se nasmehe sreča!« je veselo vzdihnila in ko je spet legla, se je takoj zgubila v najlepših sanjah...

(Dalje prih.)

Pri zgodovinski uri. Profesor: »Kadunc, ali si se naučil zgodovino?« — Dijak Kadunc: »Sem, gospod profesor, samo pri umoru Cezarja mi je pomagal oče.«

Dober znak. Mati: »Milica, ali je Ivo že tako kaj pokazal, da te misli vzeti?« — Milica: »Da! Vprašal me je, koliko dolga je vknjiženega na naše posestvo.«

Četrta manjka. Prva soseda: »Taki-le capini so vaši fantje. Kar trije so se spravili na našo češnjo.« — Druga soseda: »Jojmene, kje je potem Tonček.«

Otroška iskrenost. Teta: »Tako, Mirica, pojdi sedaj lepo domov in pozdravi mamico!« — Mirica: »Ne, ne grem!« — Teta: »Ampak, dete, kaj to pomeni?« — Mirica: »Doma me silijo, da se moram naučiti neko pesmico, jaz pa nočem in nočem.« — Teta: »Pa to vendar moraš, če je za šolo!« — Mirica: »Saj ni za šolo, za vaš god jela!«